

КАФЕДРА ТЕОРІЇ ТА ІСТОРІЇ КУЛЬТУРИ

ЗАГАЛЬНЕ ФОРТЕПІАНО

Освітній ступінь
Спеціальність
Освітня програма

Магістр
034 Культурологія
Музична культурологія

Курс	1,2
Семестр	1-4

Спеціалізація

«Музична культурологія».

Статус

Вибіркова

ECTS	6
Годин	180
Лекції/семінари	68
Самостійна робота	112

Семестровий контроль

Залік

Інформація про викладача

ПІБ	Сбітняя Дар'я Володимирівна, кандидат мистецтвознавства, старший викладач
Профіль викладача	https://orcid.org/0000-0002-7379-6797
e-mail	svitcult@ukr.net

Анотація навчальної дисципліни

Курс “загальне фортепіано” для студентів-культурологів є невід’ємною складовою частиною комплексу фахових дисциплін, що передбачає всі вимоги вищого навчального закладу четвертого рівня акредитації.

Метою спеціалізованого курсу фортепіано є підготовка висококваліфікованих фахівців, які володіють професійними навичками самостійного опанування нових репертуарів різностильової жанрової палітри, необхідних для самостійної професійної діяльності в галузі

культурології та педагогіки. Важливим є формування у студентів відчуття самоідентифікації, приналежності до національних виконавських традицій (шкіл), зокрема ознайомлення із новітньою вітчизняною музикою сучасних українських композиторів.

Завдання курсу органічно випливають з поставленої мети, а саме:

- формування стилістичного та жанрового музичного мислення;
- вивчення композиційних закономірностей та інтонаційних особливостей музичного твору;
- постійна спрямованість мислення на індивідуальну інтерпретацію авторської концепції, що дозволить студенту осмислено вирішувати виконавське прочитання художньої ідеї;
- розвиток образного мислення, музичного слуху та пам'яті;
- формування навичок самостійного опанування музичних текстів та читання з аркушу;
- розвиток виконавських навичок сольного та ансамблевого музикування.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Розуміти специфіку та особливості реалізації культурних ідей, образів та смислів, а також критично оцінювати можливості їхньої інтеграції для розв'язання суспільно-значимих проблем.

ПРН 2. Аналізувати текстові та візуальні джерела інформації щодо культурних явищ та процесів, верифікувати інформацію у відповідності до професійних задач.

ПРН 4. Популяризувати професію культуролога, дотримуючись етичних принципів.

ПРН 6. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами усно і письмово для обговорення професійних питань, презентації результатів дослідження та проектів.

ПРН 7. Оцінювати історичні здобутки та новітні досягнення культурології.

ПРН 8. Приймати ефективні рішення щодо розв'язання складних задач і практичних проблем культурного розвитку суспільства.

ПРН 11. Мати навички організації та керівництва професійним розвитком осіб та груп у галузі культури.

ПРН 12. Збирати, аналізувати та оцінювати емпіричні факти та здійснювати їх інтерпретацію у відповідності до сучасних теоретичних уявлень відповідного напрямку культурології.

ПРН 13. Планувати і виконувати наукові та прикладні дослідження у сфері культурології, генерувати та перевіряти гіпотези, збирати докази та аргументувати висновки.

ПРН 14. Розробляти навчально-методичне забезпечення і викладати навчальні дисципліни з культурології у закладах освіти.

У результаті проходження курсу студент

повинен знати:

- закономірності розвитку культурно-історичних епох, стилів і напрямків, національних шкіл у музичному мистецтві;
- жанрові особливості у музиці, еволюцію музичних форм та інтерпретацію інтонаційних засобів;
- теоретичні основи формування виконавської майстерності;
- техніки гри на фортепіано;
- прийоми інтонування та звуковидобування;
- виконавські виразні засоби;
- методи роботи над музичним твором;
- сольфеджування одноголосного й багатоголосного музичного матеріалу;
- правила поведінки під час публічного виступу та проведення мистецьких заходів (мати відповідний зовнішній сценічний вигляд для створення загального враження від виступу, грати впевнено, не втрачати сценічної витримки).

повинен вміти:

- самостійного знаходити та відбирати інформацію стосовно предмету курсу, критично оцінювати культурологічні явища, музикознавчі наукові концепції;
- вміти практично ілюструвати аналітичний матеріал, втілений в культурологічних наукових дослідженнях;
- аналізувати існуючі засоби, підходи, форми виконавської діяльності;
- самостійно робити неупереджені висновки, спираючись на фактологічний матеріал.

Компетентності:

Загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність спілкуватися іноземною мовою.
3. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
4. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
5. Здатність вчитися та оволодівати сучасними знаннями.
6. Здатність до пошуку, опрацюванню та аналізу інформації з різних джерел.
7. Здатність проведення досліджень та викладання на відповідному рівні.

Фахові:

- Усвідомлення взаємозв'язку культурних текстів та контекстів.
- Здатність оцінювання та аналізу інформації у процесі реалізації професійної діяльності.
- Усвідомлення соціальної та етичної місії культуролога, а також можливостей та особливостей практичного використання культурологічного знання.
- Здатність критично осмислювати історичні здобутки та новітні досягнення культури.
- Здатність професійно діагностувати, прогнозувати, проектувати й моделювати культурний розвиток різних культурних регіонів, художньої та візуальної культури.
- Здатність використовувати сучасні методи та інструменти культурології, методи аналізу даних та інформаційні технології для проведення наукових досліджень, аналізувати і презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

Перелік тем:

МОДУЛЬ 1

Змістовний модуль 1

Контрольний урок

1. Поліфонічний твір одного з представлених композиторів (В. Бібик, С. Ляпунов, Г. Свірідов, М. Скорик, П. Хіндеміт, Д. Шостакович)
2. Твір малої форми українського композитора першої половини ХХ сторіччя.

Змістовний модуль 2

Контрольний урок

1. Твір для двох фортепіано одного з представлених композиторів (Ф. Пуленк, Я. Ряетс, А. Радвильович, І. Стравінський)
2. Один або декілька творів камерно-вокального жанру.

МОДУЛЬ 2

Змістовний модуль 3

Контрольний урок

1. Твір крупної форми (С. Барабер, А. Берг, А. Караманов, М. Метнер, Г. Таранов, Ц. Франк, В. Філіпенко)
2. Твір танцювального або поетичного жанрового походження для фортепіано романтичної доби.

Змістовний модуль 4

Залік

1. Один двохголосний або триголосний твір імітаційно-поліфонічного складу композиторів барокової доби.
2. Одна або дві частини клавірного або ранньокласичного фортепіанного концерту.

III-IV семестри

(обсяг – 34 години індивідуальних занять)

МОДУЛЬ 3.

Змістовний модуль 5

Контрольний урок

1. Один поліфонічний твір, що включає триголосну або чотириголосну фугу.
2. Одна або дві частини романтичної сонати.

Змістовний модуль 6

Контрольний урок

1. Мініатюри французьких композиторів ХХ століття.
2. Твір одного з українських композиторів (І. Карабиць, В. Сильвестров, Б. Фільц, М. Скорик, О. Козаренко та інші)

МОДУЛЬ 4. МУЗИКА ХХ СТОЛІТТЯ ТА СУЧАСНА МУЗИКА.

Змістовний модуль 7

Контрольний урок

1. Декілька творів малої форми українського композитора ХІХ ст.
2. Декілька творів малої форми зарубіжного композитора ХХ сторіччя

Змістовний модуль 8

Залік

1. Один або декілька фрагментів, окремих номерів з творів для музичного театру.
2. Одна або декілька п'єс (частин) з циклічних творів композиторів ХХ ст. в ансамблевому виконанні в чотири руки або на двох фортепіано.

Форми та технології навчання

Основною організаційною формою є індивідуальний урок. Індивідуальне спілкування створює всі умови для всебічного вивчення і виховання кожного студента, дозволяє найбільш ефективно виявити творчі здібності студентів. Оцінка його психологічних і фахових особливостей пов'язана з конкретними педагогічними задачами і методами роботи. У залежності від поставленої навчальної задачі, до змісту уроку входять різні види роботи. Це аналіз інформації щодо культурних явищ та процесів, оцінювання культурологічних та музикознавчих наукових концепцій, ілюстрування аналітичного матеріалу, втіленого у власних наукових дослідженнях; розбір нового матеріалу, перевірка самостійної домашньої роботи, відпрацювання складних частин і технічних формул, повторення пройдених творів, підготовка до концертного виступу, контрольний урок, ансамблеве музикування тощо.

Навчальні ресурси

Усі необхідні для вивчення навчальної дисципліни основні та додаткові матеріали надсилаються у Viber, Telegram, Zoom, WhatsApp або на електронну адресу.

Система оцінювання

№ з/п	Контрольний захід оцінювання	Всього %
1.	Засвоєння програмного матеріалу	10
2.	Правильне розуміння стильових особливостей автора і твору, що виконується.	10
3.	Вільне володіння інструментом щодо звукової палітри, педалізації, подолання технічних труднощів.	20
4.	Відвідування занять	10
5.	Екзамен (залік)	50
	Всього	100

Критерії оцінювання знань студентів

90-100–А–відмінно: студент вичерпно і розгорнуто відповідає на контрольні та залікові питання з урахуванням аналізу сучасних фахових літературних джерел та досвіду провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Володіє глибокими і міцними знаннями, здатний самостійно мислити, може визначати тенденції та протиріччя культурних процесів, робить аргументовані висновки, вирішує творчі завдання, професійно володіє понятійно-категоріальною базою в усній та письмовій формі.

82-89-В-добре: студент ґрунтовно відповідає на контрольні та залікові питання з урахуванням аналізу сучасних фахових літературних джерел, посиленням на досвід провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, володіє фактами історичного та культурного процесів, здатний встановити причинно-наслідкові зв'язки між ними, уміє наводити приклади на підтвердження власних думок, добре володіє понятійно-категоріальною базою в усній та письмовій формі.

74-81-С-добре: студент надає достатньо повну відповідь на контрольні та залікові питання з урахуванням аналізу фахових літературних джерел, посиленням на досвід провідних вітчизняних і зарубіжних науковців. Послідовно і логічно відтворює навчальний матеріал, достатньо володіє фактами історичного та культурного процесів, але не завжди здатний встановити причинно-наслідкові зв'язки між ними, проте уміє наводити власні приклади на підтвердження висловлених думок, володіє понятійно-категоріальною базою в усній та письмовій формі.

64-73-D- задовільно: студент відповідає на контрольні та залікові питання без посилення на літературні джерела і наукові доробки провідних науковців, припускається окремих

неточностей та виправляє їх за допомогою викладача. Демонструє посередній рівень розуміння навчального матеріалу, обмежено наводить приклади та аналізує матеріал. На задовільному рівні демонструє навички роботи із науковим текстом.

60-63-Е-задовільно: студент відповідає на контрольні та залікові питання в мінімально допустимому обсязі, припускається значних неточностей, які виправляє лише за допомогою викладача. Складно розуміє основний навчальний матеріал, не може наводити приклади. На низькому задовільному рівні демонструє навички роботи із науковим текстом.

35-59-FX-незадовільно (з можливістю повторного складання): студент відповідає на контрольні та залікові питання не вірно або в недостатньому обсязі, допускає грубі помилки, неспроможний їх виправити за допомогою викладача. Розуміє основний навчальний матеріал сегментовано, мінімально здатний відтворювати пропоновані наукові концепції, слабо орієнтується в головних етапах історичного та культурного процесів.

0-34-F- незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни): студент не відповідає на контрольні та залікові питання, демонструючи фахову неспроможність. Не розуміє основного навчального матеріалу, не здатний відтворювати пропоновані наукові концепції, не знається на головних етапах історичного та культурного процесів.

Інклюзивне навчання

Навчальна дисципліна може викладатися для більшості студентів з особливими освітніми потребами.

Неформальна освіта.

Передбачається у межах вивчення навчальної дисципліни участь студентів у міжнародних та вітчизняних конференціях, круглих столах, музичних фестивалях, конкурсах, відвідування культурно-мистецьких заходів, театрів, мистецьких експозицій та виставок, культурних проєктів тощо.

Рекомендована література

1. Алексюк А.М. Педагогіка вищої освіти України. Історія. Теорія: Підручник. Київ: Либідь, 1998.
2. Архимович Л. Нариси з історії української музики. Ч.2. Київ: Мистецтво, 1964
3. Білинська М. Сидір Воробкевич. Київ: Музична Україна, 1982.
4. Блажкевич – Чаплін Х.Б. Вступна стаття у нотному виданні. Сюїти для фортепіано «Батьківщина». Редакція Х. Блажкевич – Чаплін. Львів. 2003.
5. Бойчук І. Альбом фортепіанних п'єс "No Kidding Notebook" Г.Скупинського : навчально-методичний посібник / І.І.Бойчук .- Чернівці : Букрек , 2016
6. Бойчук І. "Буковинські дуети" для фортепіано в чотири руки Г.Скупинського" : навчальний посібник / І. І. Бойчук .- Чернівці : Букрек, 2016
7. Булат Т. Яків Степовий. К, 1980.
8. Булка Ю. Нестор Нижанківський. Життя і творчість. Львів – Нью-Йорк, 1997.
9. Булка Ю. Нестор Нижанківський. К., 1972.
10. Васильєва А. Фортепіанний цикл Ф. Якименка «Уранія» // Дослідження, досвід, спогади. Київ, 2003. С. 176-182.

11. Воробкевич Т. Методика викладання гри на фортепіано /підручник. – Львів: Логос, 2001. 202 с.
12. Гуральник Н. П. Українська фортепіанна школа ХХ століття в контексті музичної педагогіки: історико-методологічні та теоретико-технологічні аспекти: монографія / Н. П. Гуральник. К.: НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2007.
13. Гуральник, Наталія Павлівна. Історія музичної освіти України [Електронний ресурс] : [курс лекцій для студ. муз. спец. вищ. навч. закл. мистецького спрямування] / Н. П. Гуральник ; М-во освіти і науки України, Нац. пед. ун-т ім. М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2015.
14. Гуральник Н. П. Польсько-український історичний контексті музичної освіти / Н. П. Гуральник // Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Сер. : Педагогічні науки, 2018.
15. Долгіх М. Нейгаузи: варіації на елізаветградську тему. Кіровоград, 2013.
16. Звуковий образ світу: онто-сонологічне дослідження фортепіанного мистецтва ХХ-початку ХХІ ст. : монографія / Н. О. Рябуха. Х. : ФОРП Бровін О.В., 2016.
17. Каплієнко-Ілюк Ю.В. Поліфонія: навч. посібник / Юлія Каплієнко-Ілюк. [2-е вид., змін. та доп.]. – Чернівці : Чернівецький нац. ун-т, 2015.
18. Кашкадамова Н. Фортеп'янно-виконавське мистецтво України. Львів, 2017.
19. Київська фортепіанна школа. Імена та часи. Колективна монографія; [автор проекту Т. О. Рощина, автори-упоряд. Т. О. Рощина та О. В. Ринденко, ред. О. В. Сахарова, О. Є. Степанюк]. Київ: НМАУ імені П. І. Чайковського, 2013.
20. Класичні та аklasичні стильові тенденції у фортепіанному мистецтві : навч. посіб. / П. М. Муляр. Одеса : Астропринт, 2016.
21. Корній Л. П. Історія української музики: в 3 ч. Ч. 1. Київ; Харків; Нью-Йорк: Вид-во М. П. Коць, 1996. 314 с.; Т. 3. Київ; Нью-Йорк: Вид. М. П. Коць, 2001. 480 с.
22. Національній музичній академії України імені П. І. Чайковського 100 років. Київ, 2013.
23. Рощина Т. Кантілена і педалізація як суттєві акценти фортепіанного виконавства у педагогічних принципах Олександра Александрова, видатного діяча київської школи піанізму// Музичне виконавство. Кн. 9. К.: Науковий вісник НМАУ, 2003.
24. Київська фортепіанна школа. Імена та часи: колективна монографія. Автор проекту, автор 15 статей Т.О.Рощина. Київ: НМАУ імені П.І.Чайковського, 2013
25. Рощина Т. Деякі проблеми української школи піанізму на рубежі століть// Музичне виконавство. Кн. 6. – К.: Науковий вісник НМАУ, 2000. – Вип. 14. – С. 41 – 49.
26. Романенко А. Р. Український родовід Володимира Пухальського // Часопис Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського : наук. журнал. 2019. № 3(44). С. 92–104.
27. Романенко А. Р., Макарова Н. В. Культура самокорекції сценічного стресу (на основі науково-методичного проекту «Практичний експериментаріум “PSY & ART”») // Вісник Маріупольського державного університету. Серія : Філософія, культурологія, соціологія : зб. наук. праць. Маріуполь : Маріупольський державний університет, 2021. Вип. 22. С. 96–105.
28. Сбітняя Д. «L'espritnouveau» в творчості Е. Саті: музичні новації та парадокси // Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Barca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2022. Pp. 211-217.
29. Сбітняя Д. В., Швець Н. О. Музичне виконавство в контексті феномену постмодерністської музичної культури. Вісник Національної академії керівних кадрів культури і мистецтв : наук. журнал. 2023. № 1. С. 70–74.
30. Степаненко М. Статті, дослідження, спогади. Київ, 2016.
31. Сюта Б., Сюта Г. Ольга фон Яніна на тлі романтичного виконавства // Романтизм-неоромантизм в музично-виконавському мистецтві: мости у часі. – Київ, 2021. С. 65-71.
32. Сюта Б. Міждисциплінарні зв'язки у практиці сучасної музичної освіти України. *Музика в системі мистецької освіти: взаємини та протидії*. Видавничий дім «Гельветика», 2021. С. 236–239.

33. Сюта Б.О. Маркантні постаті львівського фортепіанного музикування XIX ст. у контексті європейської культури / Колективна монографія за ред. проф. Т.І. Андрущенко. Київ : Вид-во НПУ ім.. М.П. Драгоманова, 2022 . С. 193-217.
34. Сюта Б.О. «Мобільність змісту в музиці: роль жанрів мовлення в інтерпретації музичного твору» / Колективна монографія за ред.. проф. Т.І. Андрущенко. Київ : Вид-во НПУ ім.. М.П. Драгоманова 2022 . С. 175-193.
35. Швець Н. Проблема традиції в фортепіанній творчості М. Метнера // Мистецтвознавчі записки. 2017. Вип. 32. С. 316–324.
36. Швець Н. О. Музична творчість у системі архаїчної культури // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напря́м: Культуроло́гія. 2019. Вип. 29. С. 3–9.
37. Музична творчість у системі архаїчної культури // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напря́м: Культуроло́гія. 2018. Вип. 29. С. 3–9.
38. Швець Н. О. Філософська методологія в сучасних музикознавчих дослідженнях // Українська культура: минуле, сучасне, шляхи розвитку. Напря́м : Мистецтвознавство. 2021. Вип. 38. С. 70-75.
39. Швець Н. О. Фортепіанний цикл «Відображення» Моріса Равеля: до категорії «відображення» в музиці // Eurasian scientific discussions. Proceedings of the 9th International scientific and practical conference. Varca Academy Publishing. Barcelona, Spain. 2022. Pp. 217-224.
40. Шукайло В.Ф. Педалізація у професійній підготовці піаніста: Навчальний посібник. Х.: Факт, 2004.